Univerzitet u Tuzli
Univerzitetska biblioteka

UPUTE ZA PRETRAŽIVANJE COBISS BAZE
(Kooperativni online bibliografski sistem i servisi)

Na osnovu iskustva stečenog u radu sa studentima uočili smo da je istim potrebno predstaviti mogućnosti koje nudi COBISS sistem kako bismo im olakšali izradu seminarskih, diplomskih, magistarskih i drugih radova. Ove upute donose nekoliko konkretnih načina primjene rezultata dobijenih pretraživanjem kao i objašnjenje nekoliko osnovnih pojmova koji se koriste u Uputstvu.

1. Šta je to COBISS sistem?

Da bismo razumjeli mogućnosti koje nudi baza moramo je najprije predstaviti. To je informacijska baza podataka koja nam omogućava da u svakome trenutku i potpuno besplatno pretražimo podatke koji su u njoj pohranjeni. Sistem je osmišljen tako da korisniku pruži informaciju o tome gdje se što nalazi, u kojoj biblioteci mogu potražiti određeni naslov, koliko je naslova na prostoru Bosne i Hercegovine objavljeno u određenoj naučnoj oblasti, npr. pedagogiji i sl. Moguće je pretraživati građu unesenu u cijeli sistem (sve biblioteke) ili samo građu određene biblioteke. COBISS je jedini informaciski sistem u Bosni Hercegovini u kojem se vrši katalogizacija u publikaciji (CIP)[1]. To znači da svaka knjiga koja se objavi na prostoru Bosne i Hercegovine mora biti katalogizirana prema međunarodnim standardima i obznanjena u COBISS bazi još prije štampanja. Zato korisnici usluga biblioteka mogu u svakom trenutku imati informaciju o tome da li je neka knjiga objavljena, štampana, posjeduju li je biblioteke i sl. Sve te informacije mogu biti dragocjene našim studentima.

2. Kako koristiti COBISS informacijski sistem?

Sistem za pretraživanje slobodan je i otvoren za pretraživanje po bilo kojem osnovu. Baza se može pretraživati po autoru, naslovu, ključnim riječima, ISBN broju, ISSN broju, UDK broju i slično. Ovdje ćemo se ograničiti na pretraživanja koja su korisna studentima.

1 Katalogizaciju u publikaciji za područje Bosne i Hercegovine radi Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine.

a) Pretraživanje po autoru

Ovo pretraživanje omogućava nam da na jednom mjesto dobijemo uvid o svim naslovima koje je jedan autor objavio. To je svojevrsna bibliografija autora sačinjena na osnovu podataka sa kojim raspolaže COBISS baza. U tražilicu koja se pojavljuje na osnovnoj web strani sistema potrebno je ukucati ime i prezime autora. Tražilica je osjetljiva na sve vrste unosa podataka o autoru, ali pri unosu se preporučuje da podatke unesete na sljedeći način:

prezime, ime

Na ekranu će se pojaviti ispis sa svim publikacijama koje imaju neku vezu sa traženim autorom. Pritom, traženi autor može biti urednik nekog zbornika, priređivač neke izožbe, autor članka u serijskoj publikaciji, monografske publikacije, koautor i sl. Zato bi kod pretraživanja po autoru najbolje bilo uključiti više odrednica: godina izdanja, ključna riječ, jezik kojim je publikacija pisana i sl.

Ukoliko se među ispisima pojavi onaj o kome želimo imati više informacija jednim klikom na to područje pojavit će se novi ispis na ekranu. Ovoga puta dobit ćemo kataloški opis koji sadrži sve bibliografske podatke jedinice koja je unesena u bazu: ime i prezime autora, godina izdanja određenoga naslova, ime izdavača, mjesto izdavanja, broj strana i sl. U dnu ekrana izlistat će se popis biblioteka koje raspolažu naslovom, kao i status tog naslova u svakoj od biblioteka (slobodan, iznajmljen, arhivski primjerak, samo za čitaonicu i sl.)

b) Pretraživanje po ključnim riječima

Pretraživanje po ključnim riječima odličan je vid pretraživanja za kreiranje vlastitog popisa literature neophodne za izradu rada na određenu temu što studentu može olakšati izradu seminarskoga ili drugog rada. Kada ste sačinili popis potrebne literature onda je sve mnogo lakše.

U tražilicu je potrebno ukucati ključne riječi. Na ekranu će se pojaviti sve publikacije čiji su sadržaji u vezi sa zadanom ključnom riječju[2].

---

2 Obrada bibliotečkih jedinica u COBISS bazi podrazumijeva i sadržinsku obradu određene publikacije. Katalogizatori u tu svrhu unose niz predmetnih odrednica kojim se nastoji sadržinski predstaviti publikacija.

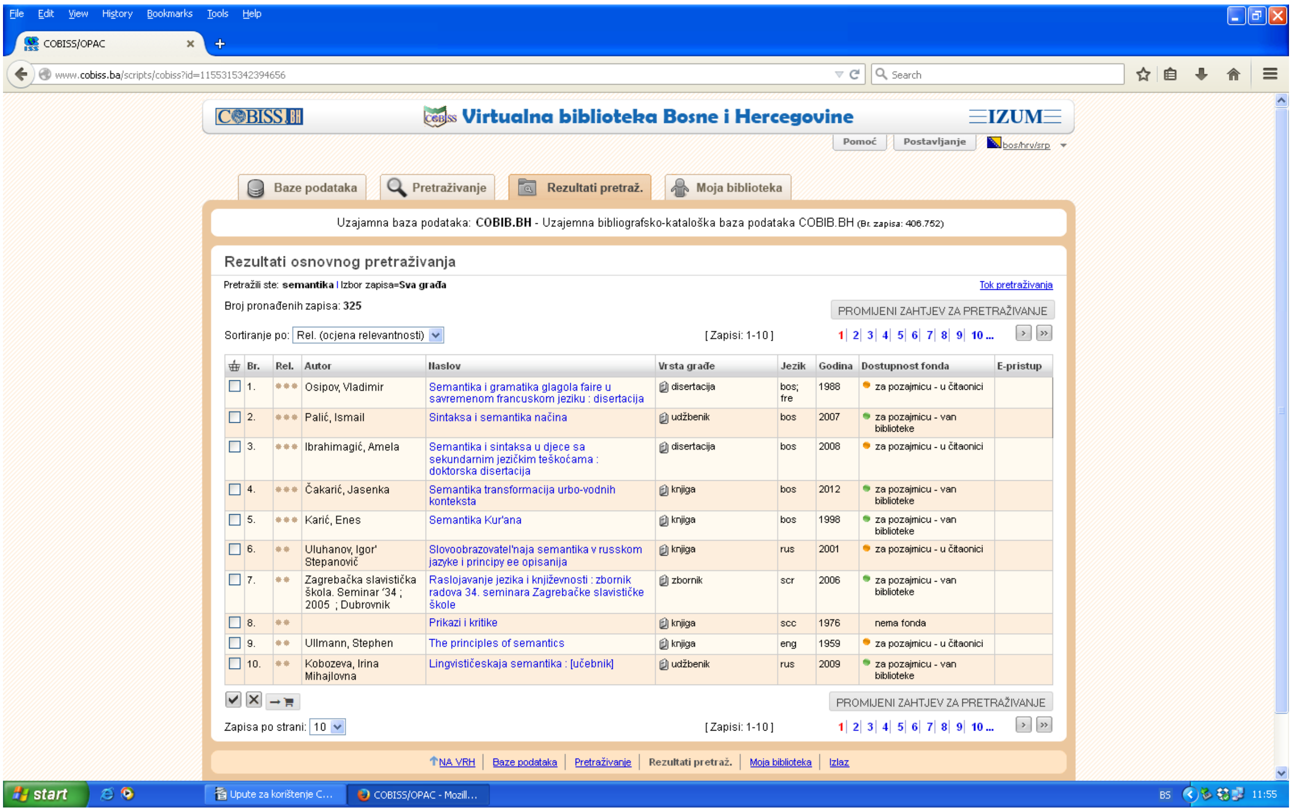

Ovdje je izuzetno važno odabrati pravilne ključne riječi. Previše širok pojam donijet će na ekran mnoštvo informacija, a selekcija traži mnogo vremena. Ukoliko je, pak, pojam isuviše uzak, izbor na ekranu će biti sužen pa se može dogoditi da se neka od relevantnih publikacija i ne pojavi na ekranu. Preporučujemo da prilikom pretraživanja po ključnim riječima to radite nekoliko puta sa više različitih ključnih riječi. Tako će popis biti precizniji, npr.:

ključne riječi	**broj zapisa**
lingvistika	preko 3 000 zapisa na ekranu
bosanski jezik	1000 zapisa
leksikologija	200 zapisa
semantika	30 zapisa

U prikazanoj tabeli smo, dakle sužavali pojam. Pritom smo vjerovatno u svakom od traženja dobili pokoji naslov koji je u direktnoj vezi sa temom koju obrađujemo i sačinili popis potrebne literature. Postupak za informaciju o stanju traženoga naslova u bibliotekama objasnili smo u pretraživanju po autoru. Isti postupak ponovite i dobit ćete i te informacije.

c)Pretraživanje po naslovu

Pretraživanje po naslovu je najpreciznije pretraživanje. Ono se obavlja onda kada znamo koja nam knjiga treba, ali su nam potrebne informacije o tome kako ćemo doći do iste. Nakon što smo u tražilicu ukucali naslov na ekranu će se pojaviti kataloški opis traženoga naslova, a u dnu informacije o bibliotekama koje posjeduju traženi naslov.

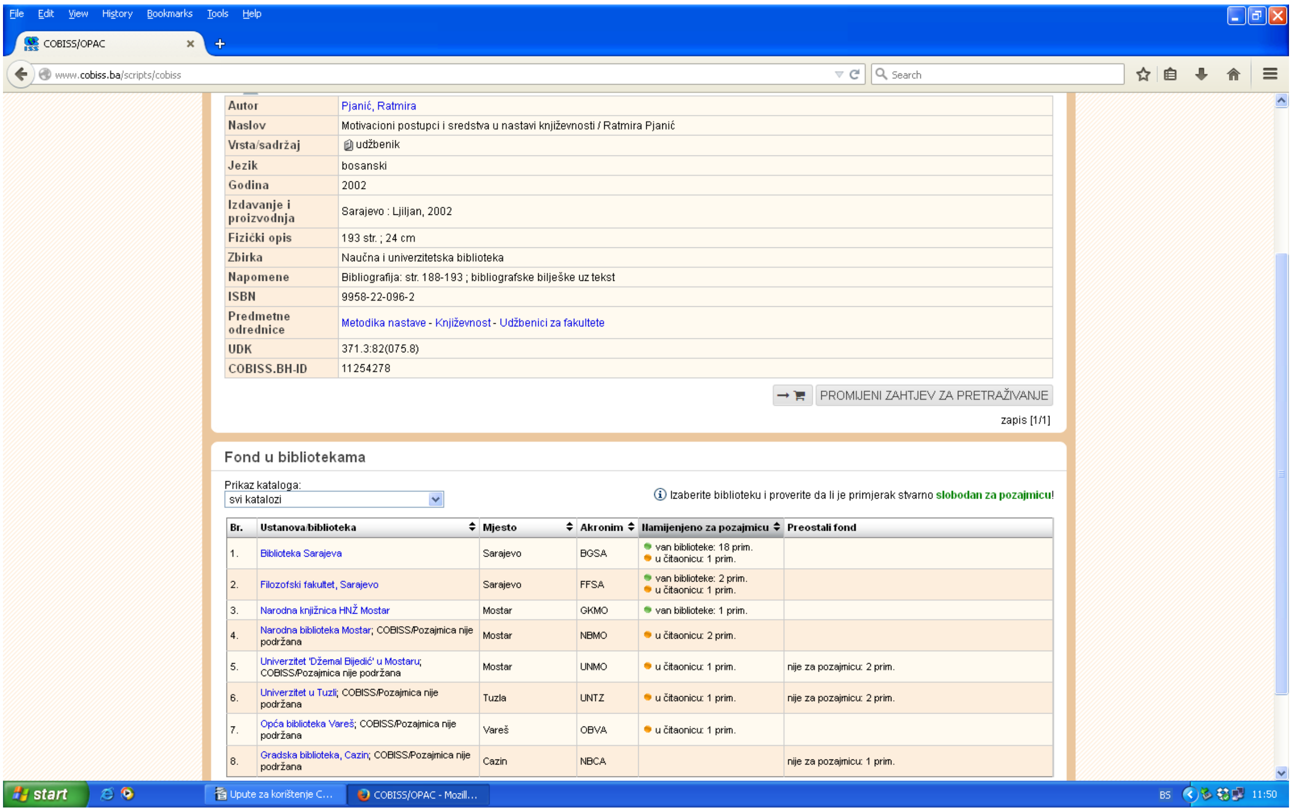

Ukoliko, pak, želite pretraživati samo Vašu biblioteku onda ćete na ulazu u COBISS platformu najprije potražiti Vašu biblioteku, a zatim nastaviti pretraživanje.

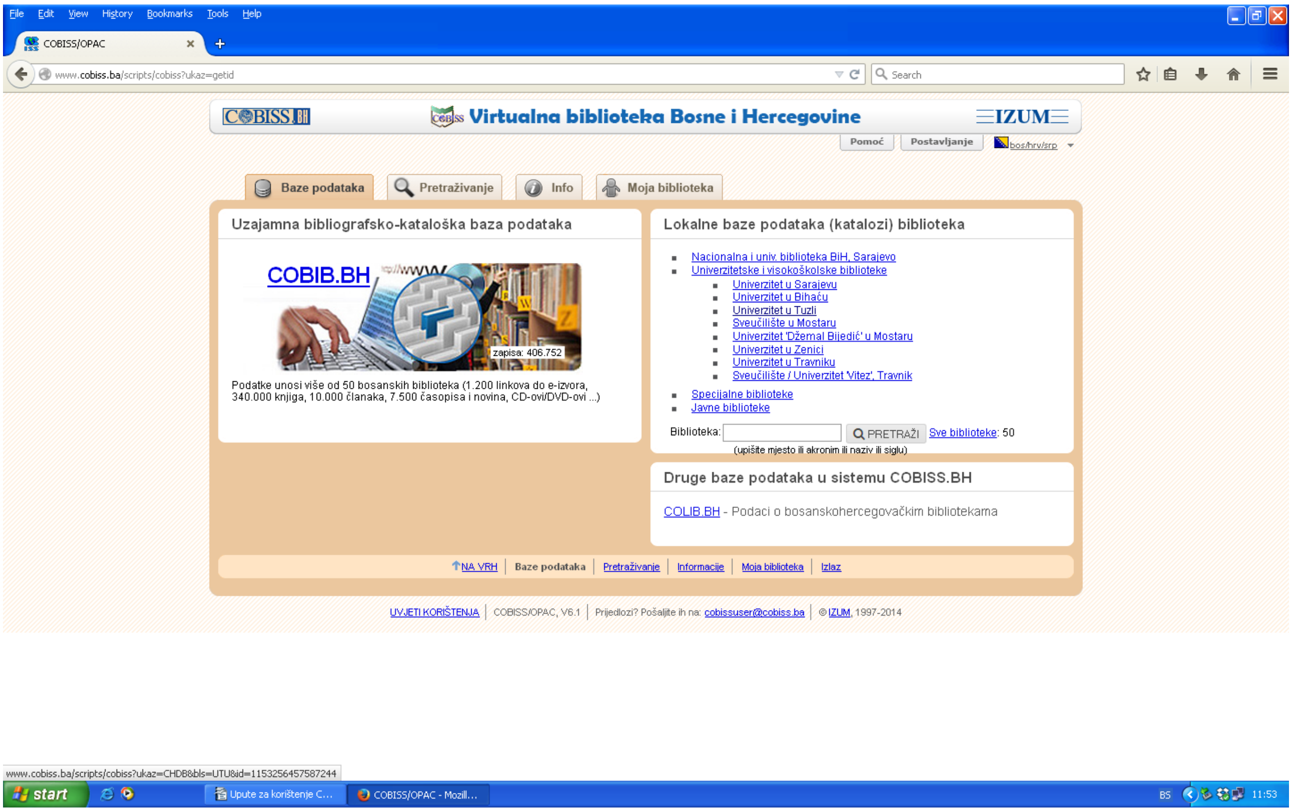

Popis termina korištenih u radu:

Baza podataka - sistemi za pohranu podataka online kako bi bili dostupni široj javnosti.

COBISS - Kooperativni online bibliografski sistem i servisi (Cooperative online bibliographic sistem and service)

Informacijska baza - online baza podataka koja nudi informacije o nečemu

Katalogizacija u publikaciji (CIP) - Katalogizacija u publikaciji podrazumijeva obradu svake publikacije neposredno prije štampanja. To je obrada knjige koja podrazumijeva njen opis u pogledu tehničkih i sadržajnih odlika (broj strana, godina izdanja, autor, tačan naslov, izdavač, mjesto izdavanja, klasifikacijski indeks i sl.)

Ključne riječi - skup kratkih pojmova koji na najbolji način predstavljaju sadržaj neke publikacije

Monografska publikacija - bibliotečka jedinica posvećena jednom problemu, najčešće jedno autorsko djelo.

Predmetna odrednica - pojam koji u sadržajno pogledu opisuje određenu publikaciju

Serijska publikacija - časopis, svaka publikacija koja izlazi u intervalima

Tražilica - prostor na ekranu za unos podataka o onome što tražimo.